

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh30278>

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 20.08.2019
Kabul Tarihi: 29.12.2019
Online Yayın: 29.02.2020

Article Type: Research article
Submitted: 20.08.2019
Accepted: 29.12.2019
Published Online: 29.02.2020

Atıf Bilgisi / Reference Information

Dedebali, N. C. & Dursun, F. (2020). Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 44,333-354.

**ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ DERSİNE YÖNELİK
METAFORİK ALGILARIN İNCELENMESİ ¹**

Nurhak Cem DEDEBALI² & Fevzi DURSUN³

Öz

Öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2017-2018 bahar yarıyılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde ikinci sınıf düzeyinde öğretim ilke ve yöntemleri dersinden başarılı olan sınıf, bilgisayar ve eğitim teknolojileri, okul öncesi, ilköğretim matematik ve resim öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Görüşme formunda öğretmen adaylarının “öğretim ilke ve yöntemleri... gibidir/benzerdir; çünkü...”cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmada verilerinin analiz sürecinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine yönelik 57 geçerli metafor ürettikleri belirlenmiştir. Üretilen metaforların büyük bir bölümünün öğretmenliğin başlangıcı, kılavuz, su, başlangıç, hayatın kendisi, ışık, yapboz, şeklinde olumlu algıları yer alırken; süt, bedava bir market, kütüphane, yorgan, zorunluluk gibi beş tane olumsuz algıları yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim İlke ve Yöntemleri, Metafor, Öğretmen Adayı

¹ Makale yazımı yazar etki oranı: 1.yazar: %60, 2. yazar: %40

²Dr. Öğt. Üyesi, Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, dedebali40@ikcu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-6627-1132

³Doç. Dr., Gazi Osman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, fevzidursun@yahoo.com, Orcid: 0000-0003-2103-8940

An Investigation of Metaphorical Perceptions of Preservice Teachers towards Teaching Principles and Methods Course

Abstract

In this study, a qualitative research method was utilized to identify preservice teachers' perceptions towards teaching principles and methods course via various metaphors. The study group of the research consisted of second grade preservice teachers attending classroom, computer and education technologies, early childhood, elementary mathematics and art teaching programs and successfully completing teaching principles and methods course in the spring term of the 2017-2018 academic year at the Education Faculty of Gazi Osman Pasa University. The preservice teachers were asked to complete the following sentence in the interview form: "Teaching principles and methods are like..., because..." For the analysis of the research data, content analysis was employed. According to the findings, the preservice teachers yielded 57 valid metaphors regarding the teaching principles and methods course. The major part of the metaphors are positive such as introduction to teaching profession , guide, water, starting point, life itself, light, jigsaw, whereas the study includes five negative metaphors as follows: milk, grocery store, free of charge, library, quilt, necessity.

Keywords: Teaching Principles and Methods, Metaphor, Prospective Teacher

GİRİŞ

21. yüzyılda öğrenme çabası içinde bireylerden yaratıcılık, problem çözme, iletişim, işbirliğine dayalı çalışma, bilgi okuryazarı, vatandaş olma, sorumluluk becerilerini kazanabilmesi beklenmektedir. Bu becerileri öğrencilerine kazandırma çabasında olan öğretmenlerin öncelikle bu becerilerin büyük bölümüne sahip olmaları bir ihtiyaçtır. Bunun yanında öğretmenlerin öğrencilerine bu beceriler yönünden model olabilmeleri ve bu becerileri öğrencilerini kazandırabilmenin yollarını bilmeleri gerekir (Schleicher, 2012). Bu konuda çağdaş eğitim süreçlerinde öğretmenlerde aranan niteliklerden birisi de öğrencilerin bireye özgü özelliklerini ön plana çıkararak, öğrenme ortamlarını düzenleyebilmesidir.

Öğretimde etkili ve yetkinliğe sahip bir öğretmenin özellikleri, öğretmen adaylarının eğitiminde farklı boyutlar Avrupa ve Amerika'da birçok önemli kurumda farklı araştırmacılar tarafında incelenmektedir (OECD, 2011; OFSTED, 2012). Öğrenme ve öğretme ortamlarında uygulamaların teorilerden uygulamalara dönüştürülebilmesinde, bu örneklerin öğrenenlerle buluşturulmasında kritik görev öğretmenlerindir. Öğretmenler derslerinde öğrencilerin bireysel özelliklerine göre stratejilere, yöntemlere ve tekniklere yer verilmelidir. Öğretimin tasarımında ve gerçekleştirilmesinde kazanımların

dikkate alınarak model, kuram, yaklaşımların ön plana çıkması ve öğrenci özelliklerine göre strateji, yöntem ve tekniklere yer vermek öğretim ilke ve yöntemleri dersinin içeriğini oluşturmaktadır. Bu dersin teorilerden uygulamalara dönüşebilmesinde, uygulamaların öğrencilerle buluşturulmasında, kritik görevler öğretmene düşmektedir.

Öğretmenlerin öğretim sürecine ilişkin farkındalıklarının ve yaratıcılıklarının gelişmesinde hizmet öncesi eğitimin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Öğretmen adayları öğretimde planlama konusunda becerilerini artırma sürecinde lisans eğitimi süresinde pek çok ders almaktadırlar. Ülkemizde bu dersler öğretileri açısından incelendiğinde eğitim sistemimizin tarihsel süreci içinde usul-i tedris ve tatbikat, umumi tedris usulleri, öğretim metodu, genel öğretim bilgisi, öğretimde planlama ve değerlendirme gibi isimlerin verildiği görülmektedir (Binbaşoğlu, 1995; Demir, 2012).

YÖK (2007) tarafından belirlenen “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersinin kur tanımı “Öğretimle ilgili temel kavramlar, öğrenme ve öğretim ilkeleri, öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması şeklindedir.” Buna ek olarak öğrenmede ve öğretimde strateji, yöntem ve teknikleri kapsar. Öğretim sürecinde yararlanılan araç ve gereçler, öğretim sürecinde öğretmen görevleri ve taşıdığı sorumlulukları içine alır. Ortaya konulan bu kur tanımı çerçevesinde eğitim fakültelerimizde öğretmenlik meslek dersleri içinde verilen bu dersi öğretmen adaylarının algılama biçimleri önemlidir. Bu algılayışa dayalı olarak şekillendirilecek ders tasarımlarının öğrenilmesi öğretmen adaylarının mesleki süreçlerinde oldukça etkilidir.

Algılama, organizmanın yaşadığı çevreye anlamlılık kazandırabilmesinde duygularını yorumlayarak birleştirme süreci olarak ifade edilebilir. Birey karşı karşıya kaldığı uyaranları önceki deneyimlerine bağlı olarak anlamlandırır (Lindsay ve Norman, 1977; akt. Pickens, 2005). Sosyal bir yaşamın ortasında insan çevresini algılayış biçimini çevresine yansıtabilmek amacıyla günlük yaşamında bilişsel bir araç olarak çok sayıda metafor oluşturur.

Metafor bireyin kültürünü ve kişisel özelliklerini ortaya çıkarmada farklı zenginliklere sahip anlamlar ortaya koyan önemli bir araçtır (Wallace, 2001). TDK (2014) metaforu, “mecaz” olarak açıklar. TDK’ya göre metafor, bir kavram yada kelimeyi toplumda kabul edilen şekliyle değil, farklı anlamlar içerecek biçimde kullanmadır. Saban (2004)’e göre ise metafor, soyut kavramları bildiğimiz somut şeylerle ilişkilendirmektir. Metafor, sözcükleri bilinen her zamanki anlamlarından çok farklılık gösteren bağlamlara ulaştırır. Bunun yanında metafor, ayrı bir dönemle ilgili bilgi aktarır ve farklı bir kültür ortamını yansıtabilir (Draaisma, 2018). Metafor oluşturma yalnızca zihnimizdeki ilişkili

benzerliklerle değil, bireyin kendi yarattıklarına, yeni kurduğu benzerliklere yönelttiğinden yaratıcılığı geliştirir. (Lakoff ve Johnson, 2005). Metaforlar üzerinden yapılan algısal analizler, karmaşıklık taşıyan kavram, olgu yada olayların nitel olarak araştırılmasında etkili bir yöntemdir (Schmitt, 2005). Bu bağlamda metaforlar sosyal yaşamın farklı objeleri ile ilgili aslında bir yaratıcılık aracı olduğu gibi eğitim ortamlarının ise algısal bir anlatım aracı olarak kullanılabilir.

Eğitim bilimleri üzerine alan yazında incelemeler yaptığımızda konuyla ilgili çok sayıda çalışma karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmaların birkaçında, öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde aldıkları derslerle ilgili çalışmalara yer verilmiştir. Alan yazındaki bu çalışmalar, eğitimde program geliştirme (Yıldız, 2017; Fırat ve Durdukoca, 2017), ölçme ve değerlendirme (Güvendir ve Özkan, 2016), pedagojik formasyon (Yapıcı ve Yapıcı, 2013; Türkan, Uyar ve Yolcu, 2017) Türk eğitim tarihi (Bolat, 2017) dersleri şeklinde örneklendirilebilir. Ancak yapılan alan yazın incelemesinde, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersini nasıl algıladıklarına ilişkin metaforik bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırmayla öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının metaforik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada eğitim bilimleri alanına ve ilgili derslerin öğretim sürecine ilişkin alan yazına katkılar sunabileceği beklenmektedir.

Bu araştırmanın kapsamında eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersi ile ilgili metaforik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusu iki araştırma sorusu oluşturulmuştur:

1. Araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretim ilke ve dersini hangi metaforlarla açıklamaktadır?
2. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemler dersine ilişkin oluşturdukları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında sunulmaktadır?

YÖNTEM

Araştırma modeli

Öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yolu izlenmiştir. Nitel araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular oldukça açıklayıcıdır. Araştırmacının olgu hakkında öğrendiğini yansıtmayı katılımcılarla ve faaliyetlerle ilgili açıklamalar yaparak zenginleştirilir.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi

Araştırmanın bulgularını desteklemek için belgelerden alıntılar, alan notları, katılımcı görüşmelerinden kesitler alınır. Alıntılar çalışmanın açıklayıcı doğasına katkı ve zenginlik katar (Merriam,2009).

Çalışma grubu

Araştırma 2017-2018 öğretim yılı bahar yarıyılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileriyle yürütülmüştür. Çalışma grubu, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde ikinci sınıf düzeyinde öğretim ilke ve yöntemleri dersinden başarılı olan sınıf, bilgisayar ve eğitim teknolojileri, okul öncesi, ilköğretim matematik ve resim öğretmenliği programlarında öğrenim görmüş öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışmada çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi ölçüt olarak, öğretim ilke ve yöntemleri dersini almış olmak konusuna dikkat edilmiştir. Aynı zamanda öğretmen adayları öğretim ilke ve yöntemleri dersini tek bir öğretim üyesinden almış olması önemsenmiştir. Bu kapsamda bir eğitim fakültesinde ikinci sınıfta öğrenim gören 96 öğretmen adayı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersiyile ilgili algıları belirlemek için katılımcı öğretmen adaylarının “öğretim ilke ve yöntemleri... gibidir; çünkü...” ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Bu konuda cinsiyet, yaş, öğretmenlik alanı bilgilerini doldurmaları istenmiştir. Bu amaçla öğretmen adaylarının ilgili kavramla ilgili tek bir metafor üzerine yoğunlaşmaları ve bu metaforun nedeni hakkında düşüncelerini 10 dakika içinde yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Öğretmen adaylarının el yazılarını kullanarak ifade ettikleri bu görüşler araştırmanın temel verilerini oluşturmuştur.

Verilerin analizi

Araştırma verilerinin çözümlenme sürecinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi yaparken amaçlanan şey benzerlik gösterme durumlarına göre kavram ve temaları bir araya getirerek okuyucuların anlamlandırabileceği bir şekle sokarak yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek,2008). Araştırmanın katılımcısı olan öğretmen adaylarının görüşlerine göre elde edilen metaforlar ve bu metaforlarla ilgili açıklamalar bilgisayar ortamında ham veriye dönüştürülmüştür. Bilgisayara kaydedilen bu ham veriler üzerinden içerik analizi sürecinde benzer özelliklere sahip metaforlar üzerinden temalar elde edilmiştir. Bu metinler, birkaç defa okunup değerlendirilip ve benzer özellikler taşıyan metaforları bir araya toplanarak temalar oluşturulmuştur. İçerik analizinde en önemli amaç, benzerliğe sahip verileri kavram ve temalar şeklinde

bir araya getirerek ulaşılan sonuçların okuyucu tarafından anlamlandırılabilcek biçimde düzenlenip yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada geçerliği artırmak için ulaşılan bulgular, doğrudan yorumlamalar yapmadan, öncelikle sık sık katılımcılardan doğrudan alıntılar verilerek sonraki bölümünde daha bütünsel ele alınarak tartışılmıştır. Araştırma sonuçlarında ortaya konulan bulgular görüşmelerden birebir alıntılar yapılarak ilişkilendirilmiştir. Araştırmada metaforları çözümlerken Saban'ın (2008) oluşturduğu metafor çözümleme yönteminden yararlanılmıştır:

İsimlendirme (kodlama) ve Eleme Aşaması: Öğretmen adaylarının ortaya koyduğu metaforun öğretim ilke ve yöntemleri dersi ile ilişkili olup olmadığı düşünülen ifadeler tablolaştırılmıştır. Sorulara yanıt vermeyen veya metafor üretemeyen öğretmen adaylarının formları elenmiştir (n:39). Bu inceleme neticesinde 57 geçerli metafora ulaşılmıştır.

Verilerin Derlenmesi Aşaması: Elde edilen 57 metafora ve açıklamaya ilişkin veriler incelenerek katılımcı olan öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersini algılama biçimleri ve nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ortaya çıkan metaforlar kaynak ve anlama bağlamında analiz edilmiştir. Yapılan bu içerik analizinin sonrasında belirlenen benzer metaforlar dokuz kategori de sınıflanmıştır.

Güvenirlik ve geçerlik sağlama aşaması: Araştırmada üretilen bütün metaforlar tablo oluşturularak sunulmuştur. Metaforlar ve bu metaforlarla ilgili açıklamalara dayalı olarak iki öğretim üyesinin uzman görüşü alınmıştır. Öğretim üyelerinden gelen dönütler neticesinde gereken düzeltmeler sağlanmıştır. Araştırmada güvenilirliğin hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirliği hesaplama yönteminden yararlanılmıştır. Bu formüle göre, "Güvenirlik = Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı" şeklinde hesaplanır. Bu konuda eldeki çalışmanın analiz sürecinde üretilen kategorilere göre güvenilirlik katsayısı %85 şeklinde hesaplanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde 2017-2018 öğretim yılı güz yarıyılında görüşleri alınan katılımcı öğretmen adayları cinsiyet, yaş ve öğretmenlik programları ile ilgili bilgiler tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Katılımcı Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Erkek	21	21.88
Kadın	75	78.12
Yaş		
18	2	2.07
19	35	36.46
20	31	32.29
21	14	14.59
22 ve üstü	14	14.59
Katılımcı öğretmen adayların alanları		
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	15	15.62
Resim-İş Eğitimi	14	14.59
Matematik Eğitimi	14	14.59
Sınıf Eğitimi	25	26.04
Okul Öncesi Eğitimi	28	29.16
Toplam	96	100

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 öğretim yılının güz yarıyılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim ilke ve yöntemleri dersine devam eden sınıf, bilgisayar ve eğitim teknolojileri, okul öncesi, ilköğretim matematik ve resim öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Çalışma grubundaki bu katılımcılar araştırmacıların görev yaptıkları fakülteden öğretmen adaylarıdır. Bu bağlamda çalışma grubunun ulaşılabilirliği dikkate alınarak, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Bu yöntem araştırmalarda hız, uygulama kolaylığı ve ekonomiklik kazandırmaktadır. Tablo 1'e göre, formdaki soruya gönüllü olarak cevap vermeyi kabul eden 96 öğretmen adayı ile araştırma sürdürülmüştür. Araştırmadaki öğretmen adaylarının % 21.88'i kadın, % 78.12'si erkeklerden oluşmaktadır. Yine katılımcılardan % 2.07'si 18 yaşında, % 36.46'sı 19 yaşında, % 32.29'u 20 yaşında, % 14.59'u 21 yaşında ve %14.59'u 22 ve üstü yaşlardadır. Katılımcıların % 15.62'si Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, %14.59'u Resim-İş Eğitimi, % 14.59'u Matematik Eğitimi, % 26.04'ü Sınıf Eğitimi ve % 29.16'sı Okul Öncesi Eğitimi alanı öğretmen adaylarındandır.

Araştırmaya katılan ikinci sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersi konusundaki oluşturdukları metaforlar ile ilgili frekans ve yüzdeler tablo.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine İlişkin Metaforlar

Metaforlar	Görüş sayısı	(%)	Metaforlar	Görüş sayısı	(%)
Öğretmenliğe başlangıç	7	7.29	Akarsu	1	1.04
Kılavuz	6	6.25	Alet çantası	1	1.04
Su	4	4.17	Anahtar	1	1.04
Temel-başlangıç	4	4.17	Ayran	1	1.04
Yol gösterme	4	4.17	Balık kılçığı	1	1.04
Hayatın kendisi	3	3.13	Bebek	1	1.04
Işık	3	3.13	Bilgisayar	1	1.04
Yapboz	3	3.13	Davul	1	1.04
Yaşam	3	3.13	Deniz	1	1.04
Ağaç	2	2.08	Dünya	1	1.04
Fener	2	2.08	Ehliyet almak	1	1.04
Fidan	2	2.08	Eğitim planı	1	1.04
Hazine	2	2.08	Gelişim	1	1.04
Merdiven	2	2.08	Kartal	1	1.04
Öğrencileri anlamak	2	2.08	İnsan eli	1	1.04
Rehber	2	2.08	Gece içilen süt	1	1.04
Vitamin	2	2.08	Kalp	1	1.04
Yaşam koçu	2	2.08	Karışık	1	1.04
Uygulama	2	2.08	Kırmızı gül	1	1.04
Köprü	1	1.04	Sarma	1	1.04
Meyve ağacı	1	1.04	Şeker	1	1.04
Nar	1	1.04	Tecrübelenmek	1	1.04
Oje	1	1.04	Yuva	1	1.04
Oyun	1	1.04	Zorunluluk	1	1.04
Proje	1	1.04	Süt	2	2.08
Psikolog	1	1.04	Bedava bir market	1	1.04
Pusula	1	1.04	Kütüphane	1	1.04
Salata	1	1.04	Yorgan	1	1.04
Sanatçıdaki ilham	1	1.04			

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi

Tablo 2’de görüldüğü öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin çok farklı metaforlar oluşturdıkları belirlenmiştir. Toplam 96 öğretmen adayı 57 geçerli metafor üretmişlerdir. En çok tekrarlananlar öğretmenliğin başlangıcı (%7.29), kılavuz (%6.25), su(%4.17) ... olarak devam etmektedir. 57 metaforun 52 olumlu benzetmeler olup 5 tanesi dersin işlenişi yönelik olarak süt (%2.08), bedava bir market(%1.04), kütüphane(%1.04), yorgan(%1.04), benzetmeleri gibi metaforlar üretmişlerdir.

Öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları metaforların nedenlerine ilişkin gerekçeleri tablo 3’ de verilmiştir.

Tablo 3’de gösterilen metaforların nedenleri incelendiğinde öğretmen adaylarının %. 26.04’ü öğretmenlik mesleği için çok önemli, %19.79’u öğretmenlikte bize yol gösterir, %12.50’si öğretmenlik deneyimini artırıyor, % 10.42’isi bireyin gelişimi için gereklidir, % 9.38’i bir çok alanı konuyu içerir, %7.29’u temel konuları içerir, % 4.17’si bireyleri tanımak için gerekli, 53.113’ü bilgileri tamamlarız, % 2.08 ‘i ise konular çok karışık gerekçeleri ile metafor oluşturmışlardır. Yine dersin işlenişiyle ilgili %3.13 uykum geliyor ve %2.08 öğrenci pasif nedenleri ile olumsuz metaforlar üretmişlerdir.

Tablo 3.

Öğretmen Adaylarının Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine İlişkin Geliştirdikleri Metaforların Nedenleri

Nedenler	Görüş sayısı	(%)
Öğretmenlik mesleği için çok önemli	25	26,04
Öğretmenlikte bize yol gösterir	19	19,79
Öğretmenlik deneyimi artırıyor uygulamaya ilişkin bilgiler var	12	12,50
Bireyin gelişimi için gereklidir	10	10,42
Birçok alanı ve konuyu içerir	9	9,38
Temel konuları içerir	7	7,29
Bireyleri tanımak için gerekli	4	4,17
Bilgileri tamamlarız	3	3.13
Konular çok karışık ve karmaşık	2	2,08
Uykum geliyor	3	3,13
Öğrenciler pasif, susup oturuyor	2	2,08
Toplam	96	100

Bunda sonra ise öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersiyile ilişkili olarak ortaya koydukları metaforların temalara göre ayrılması ve buna göre yorumlanması yapılmıştır. Burada öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar

önemli, kılavuz, gelişimi tamamlama, uygulama, kapsamlı temel-başlangıç, öğrencileri anlamak, karmaşa ve olumsuzluk teması olarak dokuz(9) başlık altında incelenmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen *önemli* olması durumuyla ilgili ortaya çıkan metaforlar, frekanslar ve görüş sayıları tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğretim İlke Yöntemleri Dersinin Önemli Olması Nedenine İlişkin Metaforlar			
Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Önemli	Su(4), zorunluluk(3), hazine(2), ışık(2), ayran(1), şeker(1), davul(1), vitamin(1), nar(1), bilgisayar(1), merdiven(1), köşe taşı(1), oje(1), kalp(1), kırmızı gül(1), öğretmene destek(1), tecrübelenmek(1), toplumun geleceği(1), yuva(1).	26	19

Tablo 4’te görüldüğü gibi dersin önemli olduğuna yönelik 19 metafor oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforların tekrarlama sıklığı 26’dır. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“ ...öğretmen olacaklar için çok gereklidir. Dürüm yerken ayransız olmazsa öğretmenlikte bu ders olmazsa ileride eksikliği oldukça fazla hissedilecektir”.

“ Öğretmenlik alan bilgisinde bize öğretmenlik duygusunu yaşatan ve bizi diğer alan konularına hazırlayan ışık gibi bir derstir”.

“ ... yolunda ilerleyen bireylere öğretmenliğin özelliklerini, öğretme tekniklerini öğretmede en zorunlu derslerden biridir”.

“... önemlidir. Öğretmenlik hayatımızda kullanacağımız bilgilerle dolu hazinedir”.

“... insan da su olmadan yaşayamadığı gibi; bir öğretmen adayı da bu dersi almadan öğretmenlik hayatını yaşatamaz”.

“ bu derste öğrendiklerimizi ilerde öğretmen olduğumuzda kullanacağız ve bize yeni tekniklerle ilgili tecrübeler, yeni yöntemler hakkında bilgiler kazandırıyor”.

“... Öğretmen olabilmemiz için en temel ders, bir merdiven olarak görüyorum”.

“ Bu ders eğitimin olmazsa olmazıdır. Köşe taşlarıdır. Bu dersin içeriği anlaşılmazsa tam olarak eğitim verilemez”.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi

“ Öğretim ilke ve yöntemleri dersi bir öğretmende olması gereken özellikleri ve öğretmenin yapması gereken davranışları karşınıza çıkarır. Öğretmenlik hayatımız için bir hazinedir bu ders.”.

Bu temada yer alan metaforlarında öğretmenlik mesleği için çok önemli ders olduğunu ortaya koyan ifadeler yer almaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema *kılavuz* olma durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar frekanslar ve görüş sayıları tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Öğretim İlke Yöntemleri Dersinin Kılavuz Olma Nedenine İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Kılavuz	Kılavuz (3), yol gösterici(3) rehber(5) yaşam koçu(2), ışık(3), anahtar(1), insan eli (1).	18	7

Tablo 5’de görüldüğü gibi dersin bir rehber ve kılavuz gibi olduğuna yönelik 7 metafor oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforların tekrarlama sıklığı 18’dir. Bu metaforların ifade edilmiş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“Bu dersi alan öğrencilerin ilerde öğretmen oldukları zaman mesleklerinde nasıl hareket edeceği nasıl bu mesleği uygulayabileceklerini öğretmekten yol göstericidir”.

“Öğretmenlik mesleğinin icra edilmesi sırasında öğretmene yol gösterir. Tıpkı insanın karmaşık bir yolda giderken navigasyon ile yolunu kolaylıkla bulabilmesi gibi”.

“ Nasıl yürüyeceğimizi bu örümcekler ile alıştırır, öğreniriz nasıl öğretmen olacağımızı da öğretim ilke ve yöntemleri ile ve yöntemleri dersi ile öğreniriz”.

“ Mesleğimiz için gerekli ilke ve yöntemleri nasıl kullanacağımızı bize öğretmek tıpkı bir el feneri gibi yolumuzu gösterir, aydınlatır”.

“... bize eğitim- öğretim alanında yaşam koçudur”.

“...asıl öğretmen olunur sorusunun cevabıdır, takıldığımız yerde ulaşabileceğimiz bir el kitapçığı gibi”.

“ derste öğrencilere nasıl farklı yollarla bilgiler öğretmeyi gösterdiği için yol göstericidir”.

“ dersi nasıl işleyeceğimiz, nasıl davranmamız gerektiği hakkında yardımcı olan bir rehberdir”.

Bu temada öğretim ilke ve yöntemleri dersi öğretmenlik mesleği için kılavuz olduğu ve rehberlik ettiği vurgulanmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema gelişimi tamamlama durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar frekanslar ve görüş sayıları tablo 6’te verilmiştir.

Tablo 6.

Öğretim İlke Yöntemleri Dersinin Gelişimi Tamamlama Durumuna İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Gelişimi tamamlama	Fidan(3), yapboz(3), gelişim evresi(2), yaşam(2), psikolog(1), merdiven(1), su (1), ehliyet almak(1), gece içilen süt(1).	15	9

Tablo 6’da görüldüğü gibi dersin *gelişim* gibi düşünen öğretmen adaylarının 9 metafor üretilmiştir. Oluşturulan metaforların tekrarlama sıklığı 15’dir. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“ öğretim süreci içerisinde etkili verimli bir şekilde yani akıcı olarak ilerlemektir. Hayatın yaşamın ta kendisinden bahsetmektedir. Bireylerin gelişmesinde önemi büyüktür ”.

“ araba sürmeyi bilebilirsiniz fakat ehliyetiniz olmadan trafiğe çıkamazsınız. Öğretmenlikte bunun gibidir öğretmen olabilirsiniz fakat nasıl öğretebileceğinizi bilmezseniz iyi bir öğretmen olamayabilirsiniz. ”.

“ bu ders öğretmenin rehberliğinde öğrencinin bilgiyi bulması bilgiye ulaşmasıdır. Çünkü öğretim ilke ve yöntemlerinde bulma, keşfetme, hayal gücü, merak ve güdülenmişlik esastır. Öğrenciyi hayata hazırlar. ”.

“ parçaları zamanla oturturuz, her bireyin kendince öğrenme yolu vardır o yüzden her birey için hazırlanmış ve akıcı bir anlatımı vardır her bireye uygundur, bireyler zamanla parçaları birleştirir ”.

“ gece içilen süt büyümeye nasıl yardım ediyorsa öğretim ilke ve yöntemleri dersi de kullanacağımız yöntemlerde bize bilgi vererek besler ve büyütür ”.

“ konular birbirini tamamlayarak bir bütün oluşturuyor ”.

“ bizi sürekli yeni ve farklı bilgilerle besler ”.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi

“ tek bir parça tamamlandığında nasıl bütün oluşmuyor ise bu dersin getirdiği teorik bilgi ve beceriler olmadan da eğitimin bir parçası eksik olur”.

“ bir üst konusu öğrenmek için adım atmak, emek harcamak gerekir”.

Bu temada öğretim ilke ve yöntemleri dersi gelişmeye başladıklarını zaman zaman bilgileri öğrenerek bütünü kavradıklarına yönelik görüşler ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema kılavuz olma durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar frekanslar ve görüş sayıları tablo 7’te verilmiştir.

Tablo 7.

Öğretim İlke Yöntemleri Dersinin Uygulama Durumuna İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Uygulama	Yaşam (4), öğretmede kılavuz(2), uygulama (2), oyun(1), proje(1), alet çantası(1), plan(1).	12	7

Tablo 7’de görüldüğü gibi uygulama ve yaşamla ilgili yönleri için 7 metafor oluşturulmuştur. Oluşturulan metaforların tekrarlama sıklığı 12’dir. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“Bu ders, öğrenciler ve öğretilenler için yaşamın kendisidir”.

“Gerçek yaşantıda okulda öğretmenliğimiz süresi boyunca bize nasıl ve hangi teknikleri kullanarak ilerlememiz gerektiğini öğretir ve yardımcı olur.”.

“ Bu ders derste öğrendiklerimizi hayata geçireceğimiz bir uygulama alanıdır”.

“ Bugün burada öğrenip çantamıza attığımız yöntemler birer alet gibidir. Yarın öğretmen olunca kendi öğrencilerimize bir şey öğretirken bu alet çantasını kullanacağız”.

“ Öğrencilerimize hangi yöntem ve tekniklerle veya ne şekilde kolayca anlayabileceklerini öğretmede bir oyun alanıdır”.

Bu temada yer alan metaforlarında öğretmen adayları öğretmenlik mesleği uygulaması ve öğrendiklerinin yaşama geçirilmesine değinmişlerdir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema kapsamlı olma durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar, frekanslar ve görüş sayıları tablo 7’te verilmiştir.

Tablo 8.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersinin kapsamlı olma Nedenine İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Kapsamlı	Ağaç(2), Kartal(1), ceviz(1), balık kılçığı(1), deniz(1), dünya(1).	7	6

Tablo 8’de görüldüğü gibi dersin kapsamlı olduğuna yönelik 6 metafor üretildiği ve bu metaforların toplam tekrarlanma sıklığının 7 olduğu görülmektedir. Aşağıda bu metaforları öğretmen adaylarının nasıl ifade ettiğine ilişkin örnekler yer almaktadır.

“ ...öğretmenlikle ilgili tüm bilgilere hakimdir, görür, işler ”.

“ ...kendi içerisinde birçok alana ayrılıp farklı alanlarla ilgileniyor ve diğer yandan da dışarıdan bakıldığında bunların bir uyumunu içeren bir yapıdır”.

“ ...beyin gibi bütün bilgileri bir kabuk içine toplar”.

“ ...deniz de çok büyük ve kapsamlı ama bize çok büyük faydaları var”.

“...onu ne kadar keşfettiğimizi düşünsek de aslında bilinmeyenler ve keşfedilmeyenler vardır”.

“...düşünceler ve planlar oluşuyor. Bunu yaparken kendimi öğretmen olarak düşündüğüm için ilk adımdır”.

“ ...bir ana konu vardır yani omurga ve kılçıkları da diğer alt dallara ayrıldığını gösterir”.

Bu temada yer alan metaforlardan öğretim ilke dersinin çok kapsamlı olduğu ve birçok konuyu kapsadığı ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema kılavuz olma durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar, frekanslar ve görüş sayıları tablo 9’te verilmiştir.

Tablo 9.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersinin Temel-Başlangıç Olma Durumuna İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Temel-başlangıç	Temel (5), köprü (1), öğretmenliğin teorisi(1).	7	3

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersine Yönelik Metaforik Algıların İncelenmesi

Tablo 9’da görüldüğü gibi dersin temel olduğuna yönelik 3 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların tekrarlama sıklığı 7’dir. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“Okul öncesinde nasıl öğreneceğimize hazırlık yapılırken, öğretmenlik öncesinde nasıl öğreteceğimize hazırlık yaparız”.

“Her şeyin altından o çıkıyor, eğitimin her konusuyla ilgili ”.

“ Öğretmenlik yapacaksanız bilmeniz gereken temel kurallar vardır”.

“ Öğretmenlik alan bilgisinde bize öğretmenlik duygusunu yaşatan ve bizi diğer alan konularına hazırlayan bir derstir”.

“ Öğretmenin ilkelerini ve nasıl anlatmam gerektiği ile ilgili zihnim de bir takım düşünceler ve planlar oluşuyor. Bunu yaparken kendimi öğretmen olarak düşündüğüm için ilk adımdır”.

Bu temada öğretmen adaylarının ürettiği metaforların öğretim ilke yöntemleri dersinin bir başlangıç olduğu ve öğretmenlik için temel bilgileri içerdiği ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen bir sonraki tema öğrencileri anlamak durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar, frekanslar ve görüş sayıları tablo 10’te verilmiştir.

Tablo 10.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersinin Karmaşık Olma Durumuna İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Karmaşık	Birbirine karıştırma-(1), salata(1), sarma(1)	3	3

Tablo 10’de görüldüğü gibi dersin karmaşık olduğuna yönelik 3 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların tekrarlama sıklığı 3’dir. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“Kat kat merkezden dışına doğru teknik yöntem strateji olarak sıralanmıştır”.

“O şeyin içine istediğini koyar ama nasıl koyacağını bilmeden yanlış bir biçimde koymak, karıştırmak”.

“ Birçok konu ve alan içeren bir salata gibidir”.

Bu temada yer alan metaforlarında öğretim ilke ve yöntemleri dersinin karmaşık olduğunu belirten ifadeler yer almaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen bu temada *olumsuz* olma durumuna ilişkin ortaya çıkan metaforlar, frekanslar ve görüş sayıları tablo 11’te verilmiştir.

Tablo 11.

Öğretim İlke ve Yöntemleri Dersinin Olumsuz Olma Durumuna İlişkin Metaforlar

Tema	Metafor	Görüş sayısı	Metafor sayısı
Olumsuz	Süt(2), bedava bir market(1), kütüphane-(1), yorgan-(1).	5	4

Tablo 11’de görüldüğü gibi dersin olumsuzluk durumlarına yönelik 4 metafor oluşturulmuştur. Bu metaforların tekrarlama sıklığı 5’dir. Bu metaforların ifade ediliş biçimlerine yönelik örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

“...her girdiğimde uykum geliyor”.

“...keyifli ama işlenme biçiminden uyku getiriyor”.

“...bir şeyler almak için sadece dinlemek gerekiyor”.

“Öğrenci sadece susup oturur”.

“Süt içince de uykum gelir, derste de uykum geliyor”.

Bu temada yer alan metaforlarında öğretim ilke yöntemleri dersinin öğrencileri aktif kılmadığı ve onları sıktığı gibi olumsuzluklardan ifadeler yer almaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin algılarını ürettikleri metaforlar aracılığıyla tespit etmek amaçlanan bu çalışmada sonuçlar birkaç önemli noktaya dikkatleri çekmektedir.

İlk olarak metaforu, sözünü ettiği olgudan farklı düşünmek gerekir. Zaten kendisi olsaydı metaforlar ortaya konulmasına ihtiyaç duyulmazdı (Yob, 2003). Öğretim ilke ve yöntemleri dersi alan katılımcıların öğrenme yaşantıları yoluyla edinmeye çalıştıkları bilgi ve deneyimlere yönelik algıları olumlu ve olumsuz metaforlarla açıklamışlardır. Katılımcılardan elde edilen metaforların büyük bir bölümünün 52 tanesi (% 91.3) öğretim ilke ve yöntemleri kavramına ilişkin algılarının olumludur. Araştırmada, katılımcıların en çok tekrarladıkları metaforlar, öğretmenliğin başlangıcı, kılavuz olarak belirlenmiştir. Köybaş ve

Uğurlu'nun (2018) benzer çalışmasında öğretmen adayları öğretim ilke ve yöntemleri dersini en çok klavuz olma metaforuyla ifade etmişlerdir. Araştırmada ulaşılan bu sonuçlar alan yazındaki benzer çalışmaları destekler niteliktedir. Bunun yanında öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları metaforların nedenlerine ilişkin gerekçeleri incelendiğinde öğretmen adayları öğretmenlik mesleği için sırasıyla çok önemli, mesleki yaşamda yol gösterir, deneyim artırır, bireysel gelişim açısından gerekli, kapsayıcı, bireyleri tanımada etkili, tamamlayıcı şeklinde metaforlar oluşturmuşlardır. Bu durumda öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri derslerini yol gösterici etkinliklerin yapıldığı bir ders olarak algıladıkları şeklinde açıklanabilir. İlerlemeci anlayışla sürdürdüğümüz günümüz eğitim sistemimizde öğretmenin birçok çalışmada rehber olarak ifade edilmektedir. (Tuan, Chang, Wang ve Treagust (2000); Küçüktepe ve Gürültü, 2014). Bu durum mevcut çalışmada ve farklı çalışmalarda öğretim ilke ve yöntemleri dersinin öğretim sürecinin başlangıcı ve klavuz olma metaforunu destekler niteliktedir.

Bunun yanında katılımcıların bir kısmı öğretim ilke ve yöntemleri dersine yönelik olumsuz metaforlar üretmesi araştırmada elde edilen dikkate değer bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Araştırmada dersin işlenişi yönelik olarak elde edilen süt, bedava bir market, kütüphane, yorgan, zorunluluk gibi beş tanesi ise olumsuz metafordur. Ayrıca araştırmada öğretmen adayları, bu olumsuz metaforların nedenini ise karmaşık olma durumuyla açıklamışlardır. Öğretmen adaylarının görüşlerinden karmaşık olma durumuna ilişkin üç metafor üretilip, metaforların toplam tekrarlanma sıklığı üç olarak belirlenmiştir. Öğretim ilke ve yöntemleri dersinin karmaşık olma durumu sırasıyla salata, sarma, birbirine karıştırma kodları ile ifade edilmiştir. Köybaş ve Uğurlu'nun (2018) yaptığı bir araştırmada öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersini, karmaşık metaforuyla ifade etmeleri eldeki araştırmayla benzerlik taşımaktadır. Eldeki araştırma sonucunda elde edilen bu olumsuz metaforlar katılımcı öğretmen adaylarından bazılarının dersin işlenişi esnasındaki olumsuz deneyimlerine bağlanabileceği gibi öğretim ilkeleri ve yöntemleri dersini yeterince iyi tanıımıyor olmalarının gösterilebilir. Ancak araştırmamızda öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları metaforların nedenlerine ilişkin gerekçeleri incelendiğinde, konuların karmaşıklığı, uyku getirmesi ve öğrenciyi pasif kılması olarak olumsuz metaforlarla açıklanmıştır. Aksu, Çivitçi ve Duy'un (2008) öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada, derste ilgili öğretim elemanının ders boyunca not tutturduğu, monoton bir ses tonu ile dersi işleminin dersin ilgi çekiciliğini düşürdüğünü ifade etmeleri elde edilen olumsuz metaforları destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Bunun yanında Murat, Aslantaş ve Özgan'ın (2006) çalışmasından öğretim elemanlarının öğrencilerin derse katılımını

desteklemediğini ortaya koymuştur. Bu durum mevcut araştırmada öğrencileri pasif kılar, uyku geliyor, konular karmaşık gibi olumsuz metafor nedenlerinin kaynağını açıklar nitelikte olduğu söylenebilir.

Aynı zamanda araştırmada öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforların nedenleri alt temalarda incelenmiş ve metaforların nedenleri daha detaylı açıklanmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları metaforların nedenlerine ilişkin gerekçeleri incelendiğinde öğretmen adayları öğretmenlik mesleği için sırasıyla çok önemli, mesleki yaşamda yol gösterir, deneyim artırır, bireysel gelişim açısından gerekli, kapsayıcı, bireyleri tanımada etkili, tamamlayıcı şeklinde metaforlar oluşturmuşlardır.

Araştırma kapsamında elde edilen öğretim ilke ve yöntemleri dersinin *önemli* olması durumuyla ilgili metaforlar 19 metafor üretilip, metaforların toplam tekrarlanma sıklığının 26 olmuştur. Metaforlar sırasıyla; su, zorunluluk, hazine, ışık, ayran, şeker, davul, vitamin, nar, bilgisayar, merdiven, köşe taşı, oje, kalp, kırmızı gül, öğretmene destek, tecrübelenmek, toplumun geleceği, yuva kodlarında toplanmıştır. Bu temayla ilgili ortaya konan metaforlar öğretim ilke yöntemleri dersinin öğretmenlik mesleği için çok önemli ders olduğunu ortaya koymaktadır. Yüksel'in (2008) yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun öğretim ilke ve yöntemleri dersini öğretmenlik yaşamı için faydalı bulurken, mesleki yaşamlarında önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının birçok çalışmada öğretim ilkeleri ve yöntemleri dersinin öneminin farkında olmaları öğretmen eğitimi için sevindirici bir sonuçtur.

Araştırma kapsamında elde edilen tema kılavuz olma durumuna ilişkin 7 metafor üretilmiştir. Bu metaforların toplam tekrarlanma sıklığının 18 olduğu belirlenmiştir. Metaforlar sırasıyla; *kılavuz, yol gösterici, rehber, yaşam koçu, ışık, anahtar, insan eli* kodlarında birleştirilmiştir. Sonuç olarak burada öğretim ilke ve yöntemleri dersinin öğretmenlik mesleği için kılavuz olduğu ve rehberlik ettiği vurgulanmıştır. Köybaşı ve Uğurlu'nun (2018), öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği metafor çalışmasında kullanma klavuzu, harita, yasa, plan, anahtar, insan bedeni gibi metaforlar bu çalışmanın klavuz olma metaforuyla uyumludur.

Yine araştırma kapsamında elde edilen diğer bir tema *gelişimi tamamlama* durumuna ilişkin dokuz metafor üretilip tekrarlanma sıklığı 15 olmuştur. Bu metaforlar; *fıdan, yapboz, gelişim evresi, yaşam, psikolog, merdiven, su, ehliyet almak ve gece içilen süt* kodlarını oluşturmuştur. Burada öğretim ilke ve yöntemleri dersi ile gelişmeye başladıklarını, öğretmenliğe giriş sürecinde aşama kaydettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının eğitim fakültesi süresince

aldıkları öğretmenlik mesleğine yönelik derslerden birisi olan öğretim ilke ve yöntemleri dersinin mesleki gelişimde bir su, ehliyet, fidan gibi görülmesi dersin verimliliği açısından önem taşıdığı söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda öğretim ilke ve yöntemleri dersinin uygulama durumuna ilişkin yedi metafor üretilip, metaforların toplam tekrarlanma sıklığı 12 olarak belirlenmiştir. Öğretim ilke ve yöntemleri dersinin uygulama durumu konusunda sırasıyla yaşam, öğretimde kılavuz, uygulama, oyun, proje, alet çantası, plan kodları oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu dersi kendi derslerinin öğretimi süresince kullanacakları bir alet çantası olarak ve yaşamın kendisi olarak algılamaları dersin verimli bir şekilde ele alındığı konusunda dikkat çekicidir.

Öğretmen adaylarının öğretim ilke ve yöntemleri dersinin kapsamlı olma durumuna ilişkin altı metafor üretmişlerdir. Üretilen bu metaforlar ağaç, kartal, ceviz, balık kılçığı, deniz, dünya kodlarıyla belirtilmiştir. Araştırma grubunda yer alan öğretmen adaylarının ortaya koyduğu bu metaforlardan öğretim ilke yöntemleri dersinin birçok dersi kapsadığı ve etkilediği düşüncesinin oluştuğu söylenebilir.

Araştırmada öğretim ilke ve yöntemleri dersi öğretmenlik mesleği için bir temel başlangıç olarak ifade edilmiştir. Bu dersi öğretmen adayları bir kılavuz olma sürecinde temel, köprü, öğretmenliğin teorisi şeklinde üç ayrı metafor ile belirtmişlerdir. Eğitim fakültesinde verilen öğretmenlik meslek bilgisine ilişkin derslerin öğretmenlik mesleği için birer temel oluşturacağı düşüncesinin öğretmen adaylarının farkında olmaları istendik bir durumdur.

Sonuç olarak, metafor benlik algımızdaki olmayı istediğimiz ancak olamadığımız veya olabileceğimizden kaçındıklarımızı anlamlandırmamıza yardım eder (Gillis ve Johnson, 2002). Araştırma örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının eğitim fakültesinde öğrenim süreçlerinde öğretim ilke ve yöntemleri dersini başarı ile tamamlamış olmaları, bu derse yönelik algısal birikimlerinin oluştuğunu düşündürmektedir. Araştırmanın amaçladığı temel sorular bağlamında elde edilen sonuçların öğretim ilkeleri dersini veren öğretim üyelerine, öğretmen adaylarına ve öğretmenlere geribildirim sağlayarak verimliliği artırmada önem taşımaktadır.

Bu bağlamda araştırma sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir: Bu derse yönelik olumlu veya olumsuz metaforlar dikkate alınarak öğretim ilke ve yöntemleri dersinin planlanması yeniden gözden geçirilerek geliştirilebilir. Öğretim ilke ve yöntemleri bazı öğretmen adayları tarafından karmaşık bulunmuştur. Bu konuda dersin eğitim durumlarının tasarlanmasında

sadeleştirmelere gidilmeli, öğrenciyi öğrenim sürecinde aktif kılacak, merak uyandırabilecek, öğrenme ortamları düzenlenmelidir. Sonraki araştırmalarda öğretim ilke ve yöntemleri dersini veren öğretim üyelerinin bu dersi neye benzettikleri sorulabilir. Çalışmanın farklı eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla da yapılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak ülkemiz öğretmen yetiştirme sistemine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Aksu, M. B., Çivitçi, A. & Duy, B. (2008). Yükseköğretim öğrencilerinin öğretim elemanlarının ders uygulamaları ve sınıf içi davranışlarına ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (16), 17-42.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Öğretmen yetiştirme açısından Türkiye’de eğitim bilimleri tarihi üzerine bir araştırma*. Milli Eğitim basımevi.
- Bolat Y.(2017). Sınıf öğretmeni adaylarının Türk eğitim tarihi dersine ilişkin algıları: Bir metafor analizi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(38),12-28.
- Dedebali, N.C., Dinçer, B. & Saracaloğlu, S. (2018). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretim ilke ve yöntemleri dersine ilişkin tutumları, öz yeterlikleri ve mesleki yeterlikleri arasındaki ilişki*. ULEAD 2018, VIII. uluslararası eğitimde araştırmalar kongresi.
- Demir, S. (2012). *Eğitim fakülteleri programı kapsamında yer alan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden “öğretim ilke ve yöntemleri” dersinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi üniversitesi eğitim bilimleri enstitüsü.
- Draaisma, D (2018). *Bellek metaforları, zihinle ilgili fikirlerin tarihi*. Metis yayınları.
- Durdukoca, Ş, F. (2017). Öğretmen adaylarının program geliştirme dersine ilişkin metaforik algıları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (4) 11, 349-365.
- Gillis, C.,& Johnson, C.L. (2002). Metaphor as renewal: Re-imagining our professional selves. *English Journal*, 91 (6), 37-43.
- Güvendir, M, A & Özkan Y, Ö. (2016). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme dersine yönelik algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 47, 91-105.

- Köybaşı, Ş.,F. & Uğurlu, C. T. (2018). Lisans öğrencilerinin pedagojik formasyon derslerine yönelik geliştirdikleri metaforlar. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 198–222.
- Küçüktepe, S. E. & Gürültü, E. (2014). Öğretmenlerin yapılandırmacı öğretmen kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 282-305.
- Lakoff, G. & Johnson M. (2005). *Metaforlar hayat anlam ve dil* (Çev. Gökhan Yavuz Demir). Paradigma yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation*. Jossey-Bass.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitativ data analysis*.Thousand Oaks: Sage.
- Murat, M., Aslantaş, H. İ. & Özgan, H. (2006). Öğretim elemanlarının sınıf içi eğitim-öğretim etkinlikleri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 263-278.
- OECD. (2011). Teachers matter: Attracting, developing and retaining effective teachers: Pointers for policy development. Paris: OECD Publishing. <http://www.oecd.org/edu/preschoolandschool/4pdf> 12.03.2019
- OFSTED. (2012). İnitil teacher education (ITE) inspection handbook: For use from September 2012. <http://www.ofsed.gov.uk/resources/initial-teacher-education-inspection-handbook> 1.03.2019.
- Pickens, J (2005). Attitudes and Perceptions. https://pdfs.semantic scholar.org/8f55/840e6487b1f2be0733383c3d37f.pdf?_10.02.2019
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 55, 459-496.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394.
- Schleicher, A. (2012). Preparing teachers and developing school leaders fort he 21st Century: Lessons from around the World. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264xxxxxx-en> 11.03.2019.
- TDK (2014). Büyük Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr /index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.53b9c1150a1d53 11.03.2019.
- Tuan, H. L.,Chang, H. P., Wang, K. H., & Treagust, D. F. (2000). The development of an instrument for assessing students' perceptions of

- teachers' knowledge. *International Journal of Science Education*. 22(4), 385-398.
- Türkkan T, B., Uyar, Y, M. & Yolcu, E.(2017). Pedagojik formasyon öğrencilerinin pedagojik formasyon kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,18(1), 41-60.
- Yapıcı, M. & Yapıcı, Ş. (2013). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin metaforları. *Turkish Studies Journal*, 8(8), 1421-1429.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.
- Yıldız, G., D., (2017). Eğitimde program geliştirme dersine yönelik tutum ve metaforik algılar. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 7(14), 113-130.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.
- YÖK. (2007). *Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama*. YÖK.
- Yüksel, M. (2008). Öğretim yöntem tekniklerinin kullanımına etki eden faktörler. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(3),437-452.
- Wallace, S. (2001). Guardian angels and teachers from hell: Using metaphor as a measure of schools' experiences and expectations of general national vocational qualifications. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 14(6), 727-739.